

N:o 169.

Af herr **J. Anderson** i Tenhult, om afskrifning af grundskatterna.

Från detta århundrades början hafva innehafvarne af skattehemmanen gjort sig förhoppning om befrielse från den på nära 40,000 mantal hvilande s. k. grundskatt samt lindringar i rust- och roterings-skyldigheten, utan att denna förhoppning förverkligats i vidsträcktare mån än att 30 procent från och med sistlidet år blifvit afskrifne.

De skäl, som tala för borttagandet af ifrågavarande orättvisa skatter, hafva alltjemt förut varit framhållna. Jag vill till dessa ytterligare tillägga såsom vidare stöd för mitt yrkande om vidare skattelindringar, att till följd af utländsk konkurrens och flera andra orsaker, jordbrukaren befinner sig i den tryckta ställning, att han endast med stor svårighet kan aflemna de mest i kontanter utgående skatterna, medan statsverket deremot befinner sig i det lyckliga tillstånd, att det utan svårighet kan undvara dem. Dessutom må såsom skäl äfven gälla grundskatternas ojemna fördelning och mer och mindre orättvisa tillkomst samt vanligen så, att den sämre och magraste jorden blifvit hårdast beskattad.

Om man går tillbaka i tiden, finner man, att de allra flesta af de så kallade grundskatterna i början utgingo in natura, voro tillfälliga bevillningar afsedda för tillfälliga behof, för hvarje gång med olika benämningar. Vissa af dessa bevillningar beslutades för ett, andre för två år och någon gång för tre år. Då de bestämda åren tilländagått

och de skattskyldige ej vidare ville fortsätta med att utgöra skatten, erhöilo de till svar att, då uppbörden intagits i Kronones böcker, måste utskylderna fortfarande utgå. Så har i äldre tider tillgått tid efter annan och skatterna blifvit bibehållna, oaktadt en del af dessa blifvit pålagda utan att skattehemmanens innehafvare ens blifvit hörde.

De så kallade *boskapspenningarne*, som äro en väsentlig del af de så kallade grundskatterna, lärer ingen nu mera vilja bestrida, att de på ett allt för mycket egenhändigt sätt tillkommo, nemligen på det sätt att »ridderskapet och adeln, landets biskopar och någre få ombud från städerna» beslutade att sagde skatt skulle utgå, ej af dessas egna hemman, utan af skattejorden; fjerde ståndet, eller bondeståndet som innehade skattejorden, fick icke vara närvarande icke heller om beskattningen höras, förrän det tillkännagafs, när den skulle erläggas.

Då roteringen under Carl XI:s tid tillkom, ansågs den vara och var i verkligheten en lindring för dem, som egde och innehade skattejord, i jemförelse med säterieegendomarne, emedan när den icke privilegierade jorden blifvit indelad i rotar, hvarje rote, af den vid den tiden billiga jorden, mot befrielse från allt personligt deltagande i landets försvar, hade att upplåta $\frac{1}{2}$ tunnland odlad jord, en kåltäppa och äng till 2 lass hö, samt till knektens aflöning och beklädnad 25 daler kopparmynt. Den privilegierade jorden hade deremot fortfarande skyldighet att deltaga i landets försvar, och för att visa, att desse voro beredde att när som helst möta landets fiender, ålåg dem att vid de årliga s. k. vapensynerna uppvisa häst och karl, vid påföljd att det privilegierade hemmanet återgick till sin förra natur, nemligen till skattehemman. Detta var under dåvarande krigiska och oroliga tiderna mera betungande än roteringen. Skyldigheten att försvara landet ålåg således innehafvarne af den från andra skatter fritagna jorden och de genom roteringen tillkomne soldaterna. Sedan den tiden hafva dessa skyldigheter för båda förändrat sig, men i motsatta riktningar. Ty i den mån arbetsvärdet började stiga, måste innehafvaren af rusthåll och roterad jord förbinda sig till större uppoffringar för att kunna anskaffa soldat. Egare af den från andra skatter befriade jorden, minskade deremot sin rusttjenstskyldighet, tills de slutligen utan regeringens och riksdagens hörande alldeles upphörde dermed.

Vakansafgiften för ledigt nummer inom Jönköpings län var för några år sedan 90 kronor, den har sedermera alltjemt stegrats, med hvad rättighet vet jag ej, den är nu 150 kronor. Städernas skyldighet från äldre tider att hålla båtsmän har upphört och de i stället fått betala en högst ringa vakansafgift. Af »Tidskrift för Sveriges landsting» inhem-

tas att en stad med mer än 19,000 innevånare, i vakansafgift hafva att erlægga för hela samhället endast 422 kronor per år.

Då det både inom Riksdagen och vid andra tillfällen blifvit uttalade de bästa vitsord om den indelta soldatens duglighet och pligt-trohet, så kan man icke neka till att detta talar för bibehållande af indelt stam, men det kan på intet sätt utgöra skäl för, att just skatte-jorden skall underhålla densamma. Om hären är duglig och behöfzig, så är ju rätt och billigt att alla deltaga i dess underhåll, på det sätt att alla efter skatteförmåga skatta till staten och staten lemnar full godtgörelse till dem, som underhålla stammen så länge den såsom sådan finnes till.

Särskild motion åtföljer denna, hvori yrkas godtgörelse till rust-hålls-, roterings- och båtsmansskyldige.

Efter uttalande af dessa erinringar, får jag i denna motion vörd-samt hemställa, att Riksdagen ville besluta,

att under år 1888 afskrifves en sjundedel af den på jorden återstående s. k. grundskatt och under hvart och ett af de följande sex åren en sjundedel, så att all dylik skatt med år 1894 upphör.

Stockholm den 20 januari 1887.

J. Anderson
från Tenhult.
